

בית נאמן

מוצאי שבת, ז' באדר ב' תשפ"ד

נושאי השיעור:

שיעורו השבועי של מרן ראש הישיבה
רבנו מאיר מאזוז שליט"א

בית הכנסת "אהבת התורה - איש מצליח"
רחוב הרב עוזיאל 43 ב"ב.

בשעה 20:00

פורים שמח

א. פעמוני המעיל. ב. גירסא דינקותא. ג. תענית אסתר. ד. חיילי הצבא שנלחמים בפורים, מתי יקרא מגילה? ה. כשפורים חל במוצ"ש, מתי מברכים "בורא מאורי האש"? ו. דקדוקים בקריאת המגילה. ז. "והיום הזה תאמרנה שרות פרס ומדי", מה תאמרנה? ח. פיוט "מי כמוך". ט. "בן יאיר בן-שמעי בן-קיש". י. ביאור מה שאמרו בגמרא: אסתר מנתה בנערותיה את ימי השבת. יא. גם הנשים צריכות להקפיד לשמוע כל מלה. יב. מה החכמה בגורל המן? יג. "ומרדכי ידע את כל אשר נעשה" מדוע ביאר רש"י ש"בעל החלום" אמר לו? יד. מי הוא "התך"? טו. למה אסתר המתינה עם בקשתה למשתה השני? טז. סעודת פורים מצוותה ביום. יז. זהירות משתית יין מופרזת. יח. לא לבלוע אותיות. יט. בעבר יש בו שלושה משקלים. כ. "ארורים כל שונאי ישראל".

ניתן לשמוע
בשידור ישיר את
שיעורו של מרן שליט"א
בערוץ קול ברמה.
או בקו בית נאמן:
079-9270505

פעמוני המעיל

א. שבוע טוב ומבורך. בשבועות האחרונים דיברנו על הכהן הגדול שהיו לו פעמוני זהב במעיל, "פעמון ורימון פעמון ורימון" (שמות ט"ו, כ"ו), וכאשר יכנס לבית קדש הקדשים הפעמון יצלצל, וישראל יודעים שהוא בחיים, כי היו חוששים שהוא מת שם. אבל העירור לי שזה לא נכון, כי בפנים הוא נכנס עם בגדי לבן. אבל אמרתי שאני זוכר את זה בספר ברית מנוחה¹ (לא בספר עצמו, אלא בשמו), והודיעו לי העורכים שיהיו בריאים שהזכרון שלי טוב... הדבר הזה אכן נמצא בברית מנוחה (דף כ"ב ע"א), והקושיא שהקשו, זו קושיא של האחרונים. (אין לנו ברית מנוחה, וכל שכן שאין לנו את המפרשים שלו. מאיפה יהיה לנו? רק הראוני בספרים ישנים שהביאו את זה). הקושיא קושיא, רק שיש בה כמה תירוצים. תירוץ אחד, שזה לא בדיוק הפעמון שמוזכר בתורה, אלא הייתה לו איזה שרשרת של זהב שהייתה קשורה ברגליו. ראיתי דבר כזה (וראה בווהר פרשת אמור דף ק"ב ע"א). והיה גם כן תירוץ שהכהן הגדול ביום כיפור נכנס פעמיים להיכל לבדו (רמב"ם פ"ד מהלכות יוה"כ ה"ב), ולהיכל הוא נכנס עם בגדי זהב. וישראל עלולים לחשוב "מי יודע מה היה לו?" אז בגלל זה צריכים את הפעמון ורימון במעיל.

גירסא דינקותא

ב. וזה דבר שחזק אותי, כי תמיד חשבתי שהזכרון שלי הולך ונחלש, והולך ומשתבש, כולו משובש. אבל לא! זכרון של ילדות הוא טוב מאד. יש גמרא בשבת (דף כ"א ע"ב): "נפקא מינה לגירסא דינקותא". פעם מישהו אמר הלכה, אמר לו: חבל שלא שמעתי אותה פעם. שמעתי אותה פעם, אבל לא התחשבתי בה, כי מי שאמר אותה לא היה כל כך בר סמכא. אבל מה נפקא מינה? עכשיו שמעת. והגמרא אומרת "נפקא מינה לגירסא דינקותא". דבר שאדם לומר בילדותו לא נשכח, לכן היה חשוב לשמוע את זה מימים ראשונים. זו גירסא דינקותא. פעם שאל את הרב עובדיה הבן שלו רבי דוד יבדל לחיים: אבא, איפה הדבר הזה שאמרת לי בשם מראית העין של החיד"א? אמר לו: במקום פלוני, ואת זה קראתי שם לפני ששים שנה. ובאמת זה נמצא שם. אחר כך שאל אותו: מה אכלת היום? אמר לו: מאיפה אני זוכר? ... אמר לו: ששים שנה אתה זוכר, ומה שאכלת אתה שוכח? אמר לו: דבר של תורה מעניין אותי, אבל אוכל? שבעתי וזוהו. מה שאכלתי אני לא זוכר. אבל לא זו התשובה [העיקרית], אלא דבר של ילדות לא שוכחים, שומרים על זה! כי התאים בילדות, הם תאים בריאים. וגם אחרי שיבואו כל מיני תאים אחר כך, התאים הבריאים עדיין קיימים. לכן טוב לאדם שילמד בילדותו. "טוב לגבר כי ישא עול בנעוריו" (איכה ג', ד').

תענית אסתר

ג. השבוע יש לנו תענית אסתר ביום חמישי, והיא מוקדמת. והתענית הזו יותר קלה מכל התעניות. כי היא לא כתובה בגמרא

אחינו כל בית ישראל הנתונים בצרה ובשביה העומדים [בין באויר] בין בים ובין ביבשה המקום ירחם עליהם ויזיאים מצרה לרוחה ומאפלה לאורה ומשעבוד לגאולה השתא בעגלא ובזמן קרוב וגאמר אמן. ובכללם לכל חיילי ישראל היקרים המוטרפים נפשם חזק ונתחזק בעד-עמנו ובעד ערי אלקינו.

רק אליבא דרבנו תם. הגמרא אומרת (מגילה דף ב' ע"א) שיום י"ג הוא יום קהילה לכל. מה זה יום קהילה לכל הוא? המפרשים נדחקו בזה, אמרו שכאשר הלכו להילחם ביום י"ג, היו חלק מבתי הכנסת מתפללים על החיילים, והיה נס גדול ביום שלושה עשר באדר, זה יום קהילה לכל הוא. ורבנו תם אומר (הובא ברא"ש ובר"ן ריש מגילה) שזה יום קהילה בגלל תענית אסתר שמתענים באותו יום. ונפקא מינה שלפי הרמב"ם (עיין בסנסן ליאיר חלק השו"ת סי' ה) כל התענית הזאת היא מנהג בעלמא, והמנהג הזה הונהג אחרי סיום התלמוד. ויש ראייה לזה ממסכת סופרים (פכ"א ה"א וה"ב. ע"ש), שכתוב שם שהמתענים לזכר מרדכי ואסתר "דברי הצומות וזעקתם" (אסתר ט', לא), הקדימו את זה לפני פסח [אחרי פורים]. ע"כ. ואחר כך החליטו לעשות את זה לפני פורים, ולעשות רק יום אחד, ולא שלושה ימים.

חולה וכאוב

ד. אם כן התענית הזאת קלה מכולם, ולכן מי שיש לו אפילו כאבי עינים, ויודע שזה יפריע לו קצת עם התענית, מותר לו לאכול [ויפרע תעניתו], ואם אכל על"פ רופא אינו צריך לפרוע [סי' תרפ"ו סי"ב ברמ"א. חז"ע-פורים ל"ט]. ומי שהוא חולה פטור מהתענית. כשנפלתי לא אליכם בחודש שבט תשל"ד, הגיע יום תענית. והרב עובדיה זצ"ל כל הזמן היה שואל: מה שלומי? ואני רציתי לצום, אמרתי: אני יכול לצום. אז הוא כתב לי: "אסור לך לצום, ודי למבין". לא צריך לומר לך למה, די למבין... (המכתב הזה שמור אצלי). אסור לאדם לענות את עצמו [כשהוא חלוש], על תענית שהיא רק הנהגה בעלמא. ואפילו בתעניות אחרות [חוץ מתשעה באב ויום כיפור] ששם צריך יותר שיקול הדעת [ובדיקה], אם הרופא אומר לו: אתה חייב לשתות, הוא חייב לשתות. אם הוא אומר לו: אתה חייב לבלוע כדורים, הוא חייב לבלוע כדורים. לא לעשות חסידות יתירה ואחר כך לסבול.

חיילי הצבא שנלחמים בפורים

ה. יש שאלה על חיילים שצריכים להילחם בפורים (ליל פורים הפעם הוא במוצאי שבת), ויתכן שלא יהיה להם זמן לקרוא את המגילה, האם יכולים להקדים את המגילה לערב פורים או לא? ומה? אז אמרתי להקדים ביום לערב פורים לא שייך, אמנם המשנה אמרה (מגילה דף ב' ע"א): "מגילה נקראת באחד עשר, בשנים עשר, בשלושה עשר". אבל בימינו אין דבר כזה. אף פעם לא שמענו מי שקורא מגילה באחד עשר. היום בטלו התקנות האלה (עיין במגילה דף ב' ע"א ובב"י סי' תרפ"ח). ואפילו למאן דאמר שלא בטלו, אין סיבה לעשות את זה בימינו. גיע יום ארבעה עשר שזה יום קריאת מגילה ויקראו אז. ואם הם לא יכולים לקרוא בלילה שיקראו רק ביום. הרב בנימין שלמה (סי' נ"ח) - רבי שלמה הכהן מוילנא² - כתב (הובא ביביע אמור ח"א אח"ח סי' מג' את י"א) שבימי המשנה לא

2. הוא היה אב בית דין בוילנא, אבל מרוב עוהו אמרו שם: אחרי שפטר הגר"א אין יותר אב בית דין! "אב" חסיד מן הארץ" (מ"ה ז' ב). אין אב בית דין. הגר"א היה אב בית דין האחרון, למרות שהוא לא היה אב בית דין בפועל, אלא הוא היה רב גדול מאד מעל הדיינות. אז אמרו: כל מי שיבוא אחר כך

נוצוב ורפ"ו: 050-2738858

הדלקת נרות	מוצ"ש	ר"ת
י-ם:	18:29	17:17
ת"א:	18:31	17:34
חיפה:	18:31	17:23
ב"ש:	18:30	17:34

בזכותך! עוד אנשים יזכו ללמוד ב'בית נאמן' לתרומות והנצחות 08-6727523 או 052-7130554

"מחול וסלח לעוונותינו". ואומרים במקום "כתבנו בספר חיים טובים", "זכרנו בספר חיים טובים", כי זמן כתיבה הוא רק בעשרת ימי תשובה. אז אנתנו מתפללים, ואנתנו מקוים בעז"ה שלא יצטרכו החיילים לכל זה, ולבלי פורים כבר ויכולו לעשות מנין, וביום פורים יוכלו לעשות מנין. אבל אם לא יכלו לעשות בלילה או ביום, אז יעשו ביום חמשה עשר (עי' שו"ע סי' תרפ"ח ס"ח). יש דעה של טורי ז'הב (שם סק"ט) שבמקרה כזה יכולים לקרוא בברכה, אפילו שהם בני פריזים. אבל האחרונים אומרים שלא כדאי לברך. אז אין דבר, יקראו בלי ברכה ביום ט"ו. אבל יום ט"ו יותר חשוב לנו מיום י"א י"ב י"ג, מפני שהימים האלה כמעט נשכחו מן העולם, רק לומדים אותם במשנה "מגילה נקראת באחד עשר בשנים עשר בשלושה עשר", אבל בימינו כמעט אין מי שקורא ככה. לא כפרים ולא פריזים ולא שום דבר. לכן יום חמשה עשר זה עדיין זמן של פורים.

בביה"נ "על קריאת מגילה" ובבית "בורא מאורי האש"

ז. במוצאי שבת הבא חל ליל פורים, ונהגו לברך "בורא מאורי האש" לפני שקוראים את המגילה, כי פעם לא היה חשמל, אז צריכים להדליק את האש בשביל לקרוא את המגילה. וכשמדליקים את האש במוצאי שבת צריכים לברך. מה היו עושים? הגבאי או מישהו אחר מדליק את הנר, וכולם באים ומברכים "בורא מאורי האש". והנשים תשמענה בבית, או שיברכו מלמעלה בעזרת נשים, ישימו את ידיהם ויברכו "בורא מאורי האש". ככה נהגו תמיד. אבל הגאון רבי משה לוי⁴ כתב תשובה בתפלה למשה (ח"ב סימן ג'ט) שבימינו שיש לנו אור פלורוסנט, ואנתנו קוראים לאורה בלילה, במוצאי שבת לא מדליקים את הנר. כבר בלי נר אנתנו קוראים ולומדים. לכן גם בליל פורים או להבדיל בליל תשעה באב, אפשר לנהוג ככה. מגיע זמן צאת שבת, מתחילים מגילת אסתר, ובבית תברך על הנר. והדברים שלו מסתברים. שאלו את הרב עובדיה, והוא אמר: זה מסתבר, אבל אני צריך עוד לעיין בזה (עיין בקובץ המשביר ח"ה עמ' ס"ה). בינתיים אין לנו סברא הפוכה מזו, והסברא של הרב משה נכונה ומסודרת.

דקדוקים בקריאת המגילה

ח. יש כמה דברים במגילה שהעולם אינם מבינים ומכירים אותם, אני לא יודע איך קוראים בלויז'ניץ ואיך קוראים במודז'יץ... אבל יש דברים שלא שייכים לא למודז'יץ ולא לויז'ניץ⁵. לכן צריך האדם ללמוד אותם, זה לא דברים שכל אחד ואחד יעשה כרצונו. דבר ראשון. "המולך מהודו ועד כוש" (אסתר א, א), המולך במלרע לא במלעיל, כי "המולך"

במלעיל זו עבודה זרה - ומזרעך לא תתן להעביר למולך" (ויקרא י"ח, כ"א), אבל "המולך" במלרע הכוונה מי שמלך מהודו ועד כוש (כי היו הרבה אחשוורושים)⁶.

4. הרב משה היה תלמיד חכם גדול, ואנשים קמים עליו מתוך קנאה ושנאה על לא דבר. מחפשים לו עלילות. הקב"ה לא יסלח על העלילות אלה! מי שפוגע ברבי משה לוי, ידע לו שיום אחד ישלם בכפל וארבעה וחמשה. יש לך הערה עליו, תאמר: לא הבנתי אותו, קשה לי, צריך עיון, אבל אל תדבר עליו! הוא היה גאון עולם.

5. מי שבא לויז'ניץ [כאן בשטיבלך בבית הלל], יראה שכתוב שם שצריך ללבוש גרסול לפני התפלה. אבל לכתוב שצריך לבטא נכון? מה פתאום. יש חושבים אין דבר כזה, העיקר הוא שתלבוש את הגרסול, וכל התפלות שלך עפות למעלה. השאלה אם הן עפות וחוזרות או עפות ונשארות שם...

6. ישנו בחור אחד שכל שנה שולח לי אחרי פורים ולפני פסח שוקולד וכותב לי: "הקב"ה יתן לך עושר כמו אחשוורוש, ורוב דגן ותירוש". אמרתי לו: לא מצאת ברכה רק "כמו אחשוורוש"?... אין לך מה להגיד? תגיד "כמו הרמב"ם והרא"ש". הרמב"ם גם כן היה עשיר, יש אומרים שהרמב"ם לא היה עשיר, אחיו היה מפרנס אותו. אבל אחיו היה מפרנס אותו לפני שלמד רפואה, אחרי שאחיו בעונות נסע להודו וטבע בים, הרמב"ם למד רפואה. היה אומר "אנא טיב"ב" - "אני רופא", ובאים אליו כולם שיטפל בהם, עד שהגיע שמעו לפני המלך. אז גם הוא היה עשיר. אחד אמר איך הרמב"ם היה עשיר? הרמב"ם היה עשיר אמרתי לו: אתה לא יודע כלום! אתה יודע תולדות הרמב"ם! אתה יודע באיזו שנה אחיו טבע? אתה לא יודע! תשמע, הרמב"ם היה עשיר על אפך ועל חמתך... וגם הרא"ש היה עשיר. בספרד לא מצאו מי שיתמנה כרב אחרי פטירת הרשב"א, עד שהלכו למלכה, ושאלו אותה: מה נעשה? אמרה להם: מי הכי חכם בכך? אמרו: יש לנו חכם, אבל הוא מאשכנז ואנתנו ספרדים. אמרה: מה אכפת לי אם הוא

היו קוראים מגילה בלילה, רק ביום בלבד. והוכיח את זה בטוב טעם מהמשנה. במגילה (דף כ"ג ע"ב) כתוב: כל היום כשר לקריאת המגילה, וכל הלילה כשר לכמה דברים. והמשנה לא אמרה "כל הלילה כשר לקריאת המגילה", רק "כל היום כשר לקריאת המגילה". מה עם הלילה? משמע שלא קראו. הרב עובדיה הביא את זה, אבל הקשה על זה שיש מקור בגמרא (דף כ"ג ע"א) שמשמע שגם בזמן המשנה קראו את המגילה בלילה. בכל אופן, עיקר הקריאה ביום, לפיכך האשכנזים נוהגים לומר שהחינו גם בלילה וגם ביום, כי עיקר הקריאה ביום. וגם אנתנו שמברכים שהחינו רק בלילה, יודעים שעיקר הקריאה ביום. לכן חייל שאין לו אפשרות לקרוא מגילה בליל פורים, יקרא אותה ביום פורים במנין. "ליהודים הייתה אורה ושמחה וששוין ויקר". (אסתר ח, ט"ו). [ויש אומרים שיקרא המגלה בשבת מפלג המנחה ולמעלה. ושכן הורה הראש"ל ר' יצחק יוסף שליט"א].

"טראכט גוט וועט זיין גוט"

ו. כשאדם חושב טוב, יהיה טוב. זה כלל שאמר האדמו"ר מליובאוויטש וכל חסידיו חב"ד יודעים אותו גם בעברית גם באידיש, "טראכט גוט וועט זיין גוט". "טראכט" - תחשוב, "גוט" - טוב. "וועט זיין גוט" - יהיה טוב. תחשוב טוב תחשוב טוב³. אנתנו צריכים לדעת כשאדם שומע בקול התורה, יהיו לו חיים טובים. וצריך להתפלל על החיילים האלה כל יום. אנתנו קוראים "אבינו מלכנו" בשחרית ובמנחה, וגם בשבתות, רק שמדלגים על נקרא לו "מוז'יק". "כי אם כמוץ אשר לא תדפנו רוח" (ע"פ תהלים א, ד). אחד מהם שמו הרב שלמה הכהן מוילנא. יש לו הגהות ששק שלמה על התלמוד. כל פעם שנדפסו דברי אחד הראשונים - רבנו גרשום ועוד - הוא כותב את הגהות שלו. לפעמים הגהות קולעות לשערה, ולפעמים לא כל כך נכונות. אבל הוא עשה עבודה גדולה מאד. ויש לו שו"ת בין שולח.

3. ראיתי דבר פלא על הבבא סאלי. הייתה משפחה אחת שהיו רחוקים מהדת, והבעל היה חולה הרבה עד שהתייאשו ממנו. הרופאים אמרו לאשה: מחר זה היום האחרון שלו. התחילה לבכות ולצרוח. אמרו לה: מה נעשה לך? וכי התחת אלוקים אנתנו" (ע"פ בראשית נ, טו). מה נעשה?! הייתה שם אשה אחת שאמרה לה: שמעת על הבבא סאלי? אמרה לה: מי זה בבא סאלי? אני לא מכירה אותו. אמרה לה: זה צדיק אחד מנתיבות שהתפללות שלו עוזרות הרבה מאד. תלכי אליו ותבקשי ברכה לבעלך. אמרה לה: אני לא מכירה אותו. מה הוא יכול לעשות לי? הרי הרופאים אמרו אין מה לעשות. זה היום האחרון. מה אני אעשה? אדרבה, אשב על ידו עד הרגע האחרון. אמרה לה: את לא מכירה אותו, לכי אליו טפשה שכמותך, מה תפסדי ללכת?! אז היא הלכה, אבל היא לא הייתה לבושה בצניעות. באה ממשפחה חילונית שלא ידעה בכלל מי זה בבא סאלי! (יש אחד בעולם שלא יודע אותו!?). אז היא הגיעה לשם ואמרו לה: גברת, בבא סאלי לא מקבל נשים, וגם את באה בצורה כזאת. את צריכה ללכת לאדם הראשון לפני שאכל מעץ הדעת, שאז הייתה חוה ככה... אז לא מתאים שתכנסי ככה. אז היא התחילה לצרוח. והבבא סאלי אמר: מי זאת שצועקת ונוכח? אמרו לו: אשה אחת שבעלה חולה, אבל היא לא לבושה בצניעות. אמר להם הרב: שתכנסו, והפנים שלי יהיו מוסבות לך, ויסב חזקיהו פניו אל הקיר" (ישעיה ל"ח, ב). ואני אברך אותה. כשנכנסה אמר לה: את מוכנה להחליף את הבגדים שלך בבגדים צנועים? אמרה לו: אולי שבעה הבא. אמר לה הרב: לא, היום! אמרה לו: אבל אני לא יודעת איפה יש בגדים כאלה. אמר לה הרב: יקחו אותך לחנות בנתיבות שמוכרת בגדים צנועים, תלבשי בגדים שמתאימים לך וזהו. אז היא שמעה בקולו, ולבשה בגדים כאלה. ואז הוא בירך אותה. אמר לה: בזכות שאת שומרת מכאן ולהבא על הצניעות, בעלך יתרפא! היום! היא התפללה: היום? הוא עומד למות! אמר לה: אני דברתי עם שלמה המלך, וסיכמנו שאם תתלבשי בצניעות ובעלך יתרפא. מה הקשר שלמה המלך אלי? אמר לה: כתוב "עוז והדר לבושה ותשחק ליום אחרון" (משלי ל"א, כ"ה). הרופאים אומרים שזה היום אחרון שלו, אבל אם "עוז והדר לבושה", אם היא תתלבש טוב "עוז והדר לבושה" מהודו ולא סחכות - "והדר" - אבל בצניעות) - תשחקי על היום אחרון של הרופאים... הלכה לראות את בעלה ואמרו לה: אחרי שהיה בעלך מורדם ומוגנס ועומד למות, פתאום הוא פקח את העיניים והתחיל לשוחח עם הרופאים. היא באה אליו והוא אמר לה: הי, מאיפה באת? מה ג'ונגל? מה זה הבגדים האלה? מאיפה לקחת אותם? מימות מתושלח? אני לא מסכים! אמרה לו: אבל הרב אמר לי שהחיים שלך תלויים בבגדים שלי! אמר לה: אני לא מאמין, אני אלך אתך לרב, ואסביר לו שזה בלתי אפשרי. אמרה לו: בסדר. הוא נסע אתה לנתיבות והתחיל לומר לרב: הרב, אנתנו ככה רגילים וכי. אמר לו הרב: המנהג שלכם הוא מנהג אותיות גהנם... מה אתה מבלבל לנו את המוח? היא צריכה ללבוש ככה. אני דיברתי עם שלמה המלך היום, והוא אמר לי: אם היא שתמוע על הצניעות היא תתרפא. ואם לא, חס וחלילה אתה בסכנה, הרופאים הרימו ידים, מה אתה רוצה? אמר לו: טוב, אני מוכן לקבל והלך. ומאז התחילה האשה להתלבש בצניעות. כמה חשוב להתלבש בצניעות.

זכר
למחצית השקל ומתנות לאביונים נותנים במוסדות "חכמת רחמים"

כל התורמים מתברכים בסעודת הפורים ע"י מורנו ורבנו ראש המוסדות הגאון הגדול רבי חננאל כהן שליט"א

חייגו עכשיו (או שלחו הודעה):
08-6727523

מוסדות אביונים
בית חיים
במודז'יץ

דברי התורה בעלון יהיו לרפואת מרת שולמית ברכה טובה תחילת בת הרבנית אסתר (חיה) לויזה ע"ה.

"לולא אגרות ראשונות, גם פליטה לא היתה לו"

יא. בפיטו מי כמון כתוב: "מועצותיו כדת נתונות, היו לעמי רפואות צפונות, כי לולא אגרות ראשונות, גם פליטה לא היתה לו". כי אחשוורוש שלח לשירי המלך תדעו לכם שכל אחד ואחד [מבני המדינה] הוא השולט בבית - "להיות כל איש שורר בביתו ומדבר כלשון עמו" (א, כ"ב). מה שיאמר הבעל - מקובל. כולם קבלו את המכתב הזה, והתחילו לצחק בו ואמרו שחסר למלך שלנו בורג, הרי זה פשיטא! כל אחד שולט בבית. מה זאת אומרת? מה חידש לנו? אבל זו היתה ברכה, כי אחר כך כאשר הגיעו המכתבים שקראו "להשמיד ולהרוג ולאבד את כל היהודים" (ג, י"ג), אמרו כולם, חכה, המלך שלנו חצי שמוגע. לכן לא נעשה כלום עד שיגיע הזמן ונראה, וביתיים הגיע הזמן "ונהפוך הוא" (שם ט, א). וזהו: "מועצותיו כדת נתונות, היו לעמי רפואות צפונות, כי לולא אגרות ראשונות, גם פליטה לא היתה לו". כי לולא האגרות הראשונות שכתב בהם דברים בטלים כאלה, היתה חס וחלילה סכנה לעם ישראל (עי' מגילה י"ב ע"ב). היו גומרים אותם לפני שהגיע הזמן, כי היו אומרים "זרזים מקדימים למצוות" (פסחים דף ד' ע"ב)... אבל בגלל האגרות הראשונות, אמרו כולם שצריך לשמור ולחכות, כי המלך שלנו הפכפך. היום יכתוב להשמיד ולהרוג ולאבד את כל היהודים, ומחר יאמר, טעיתי, צריך לשים פסיק, "להשמיד ולהרוג ולאבד את כל - פסיק - את כל העולם כולו, ומי ישימדי ויהרוג ויאבד? היהודים"... כך מפרש המלבי"ם איך החליפו את המצווה הראשונה של המלך.

בן יאיר בן-שמעי בן-קיש

יב. אחר כך נאמר: "איש יהודי היה בשושן הבירה ושמו מרדכי בן יאיר בן שמעי בן קיש איש ימיני" (אסתר ב, ה). ובמלה "בן יאיר" האות ב"ת בצירי ובלו מקף ויש שם שופר הולך, וצריך לעמוד שם. למה זה בא ככה? הרי היה צריך להיות "בן" במקף, שהרי הכוונה היא הבן של יאיר. אבל יש מדרש יפה מאד בגמרא (מגילה דף י"ב ע"ב), בן יאיר - בן שאיר עיניהם של ישראל. בן שמעי - ששמעו תפלתו בשמים. בן קיש - שהקיש על שערי רחמים ונפתחו לו. זאת אומרת שהכל רומז על מרדכי. ולכן באה תיבת "בן" ראשונה מופסקת, לרמז שחוזרת על מרדכי עצמו, והוא הדין לכולהו. הרב עובדיה ע"ה (במארך ישראל במגילה שם) הביא ששואלים, וכי כך הסדר? הרי קודם כל דפק, ואחר כך שמעו תפלתו, ואחר כך האיר עיניהם של ישראל. הוא דפק, ושאלו: מה זה?! אמר: מרדכי. אמרו לו: בוא תיכנס. מה אתה רוצה? אמר להם: ישראל טובלים הרבה, ואמרו לו: בסדר, גמרנו, התפלה שלך נשמעת. א"כ למה כתוב: בן יאיר, בן שמעי, בן קיש? צריך לכתוב: "בן קיש, בן שמעי, בן יאיר"? והרב תירץ תירוץ כל כך מתוק, כל שנה אני חוזר עליו ואי אפשר להאמין שמה הוא מתוק, אם יש סוכריה הכי מתוקה בעולם התירוץ הזה יותר מתוק! אמר: נכון שהפסקו אמר "בן יאיר בן שמעי", אבל על פי סדר הדורות מי היה ראשון? קיש הראשון, ואחרי קיש היה שמעי, ואחרי שמעי היה יאיר. כי יאיר בא משמעי, ושמעי בא מקיש. ומה זה קיש? הדפיקה (הדבר הראשון) שדפק מרדכי על שערי רחמים, שהקיש על שערי רחמים ונפתחו לו. ואחר כך בא שמעי, התפלל ושמעו את התפלה, ואחר כך בן יאיר - האיר עיניהם של ישראל. ולכן לא אומרים "בן" יאיר במקף, אלא בנפרד, בן שאיר עיניהם של ישראל.

אסתר מנתה בנערותיה את ימי השבת

יג. אחר כך אסתר נלקחה אצל המלך, וכתוב שם "ואת שבע הנערות הראויות לתת לה מבית המלך" (אסתר ב, ט). והגמרא אומרת (מגילה דף י"ג ע"א) שהיתה מונה בהם ימי שבת. מה הפירוש? וכי לא היתה יודעת מתי שבת עד שהנערות הגויות הפרסיות האלה יגידו לה? אז רבי יונתן אייבשיץ תירץ (בספר יערת דבש¹⁰ ח"ב דף י" ע"ב), שאסתר היתה בין הגויים, וכל הנערות כולן היו גויות פרסיות, והיא העלימה מהן שהיא יהודיה. ומה תעשה בשבת? הרי כל הזמן היא עובדת ועושה מלאכות, ואם פתאום כשנכנסת השבת חלב ראשי תיבות חסר לו בורג... (ואולי אחשוורוש היה שותה יין במקום חלב).
 9. מי שאינו שותה חלב בבוקר חסר לו בורג.
 10. יש לו חידושים ממוקמים מדבש. יש לו ספר יערות דבש ואי אפשר להאמין כמה דבש יש בו. יערות דבש זה יערה של דבש, יש כאלה כותבים "יערת הדבש", כמו שכתב הפסוק בשמואל א' (י"ד, כ"ז), אבל יש אומרים בלשון רבים "ערות" דבש, והכוונה יער שכולו דבש.

"מהודו ועד כוש". "הודו" הדל"ת דגושה, כי חסר שם נו"ן - "הונדו", הינדא. בערבית אומרים: "נהג אל הנד". היה לנו רחוב בתנוס שכתוב עליו בערבית (ואני קורא ערבית, וזה טוב. הרוחתי מזה הרבה בדירים), "נהג אל הונדו". "נהג" זה רחוב. "אל הונדו" יש חולם על הה"א, (זה לא חולם, אלא זה נקרא ר'פעה). אמרתי זו הסיבה שבמלה "הודו" הדל"ת דגושה, כי חסר שם נו"ן. וזו אמת. ומצאתי ככה אחר כך בספרים (עיין בס' סנסן ליאיר עמ' ק"ב). אחר כך כתוב: "על רצפת בהט וש" (פסוק ו). הרבה טועים ואומרים "על רצפת בהט וש" בדגש. אבל זה לא נכון, "רצפת" בפה רפוייה. רצפה בדגש פירושו גחלת. ככה כתוב בישיעה (פרק ו' פסוק ו'): "ויקעף אלי אחד מן השרפים ובידו רצפה, במלקחים לקח מעל המזבח". מה הוא לקח? רצפה במלקחים?... אלא "רצפה" בדגש פירושו גחלת. ו"רצפה" בלי דגש זו רצפה מרוצפת, זו הקרקע שלנו. לא אומרים "מנקים את הרצפה", מנקים "את הרצפה". אז "על רצפת בהט וש" זו רצפה, ולא רצפה.

מה תאמרנה שרות פרס ומדי?

ט. "והיום הזה תאמרנה שרות פרס ומדי, אשר שמעו את דבר המלכה לכל שרי המלך" (ח, י). מה תאמרנה? לא כתוב מה תאמרנה, "תאמרנה... אשר שמעו את דבר המלכה, לכל שרי המלך", מה יש להן להגיד?! אלא אמרו בגמרא (מגילה דף י"ב ע"ב) שושתי שלחה לאחשוורוש ואמרה לו: אתה! "חמור חמור תתיים"! (שופטים ט"ו, ט"ז), אבא שלי - בלשאצא מלך בבל - כמה שיהיה שותה, והוא היה שותה אלף כוסות, ככה כתוב בדניאל (ה, א): "ולקבל אלפא חמרא שנתה". ובכל זאת דעתו היתה צלולה עליו, ואתה אחרי כמה כוסות כבר השתגעתי?! מה יש לך?! אתה לא ראוי להיות אפילו שומר הסוסים של אבא! ואת הדברים האלה, לא אמרו לאחשוורוש בפומבי, אלא אמרו לו אותם בלחש: "אתה יודע מה שאמרה ושתי? היא אמרה שאתה לא ראוי להיות שומר הסוסים של אבא שלה..." ואחשוורוש כעס: ככה היא אמרה?! "ויקצוף המלך מאד וחמתו בערה בו" (שם פסוק י"ב). ובא ממוכן, ודבר בחכמה. אמר: "היום הזה תאמרנה שרות פרס ומדי אשר שמעו את דבר המלכה", ומה הן תאמרנה? "את דבר המלכה" את הדברים האלה ששמעת אותם ברמז, השרות יחזרו עליהם לבעליהן - "לכל שרי המלך". אתם יודעים מה שאמרה ושתי? היא אמרה למלך אחשוורוש, שהוא לא שווה להיות שומר הסוסים של אבא. "וכדי ביזיון וקצף". לכן הפסוק כאילו אמר פעמיים "את דבר המלכה". והמלים הנ"ל חוזרות לפנייהן ולאחריהן.

פיוט "מי כמון"

י. יש לנו פיוט "מי כמון", שחבל שהאשכנזים לא אומרים אותו. הפיוט הזה כל כך מלא אמונה ובטחון, חכמי ספרד של פעם היו מחזיקים את האמונה כבבת עין. עוד לפני כן, רבי שמואל הנגיד שחי לפני אלף שנה, כתב שיר על המלחמה שנלחם בזמנו עם ערבים אחרים שהיו נגד המלך שלו - שיר שכולו מלא עוזו אמונה ובטחון, משהו אדיר ומיוחד.⁸

ורבי יהודה הלוי גם כן היה ככה, וכתב בפיטו "מי כמון" שנקרא בשבת הבאה (וכל הספרים קוראים אותו): "אדון! חסדך בל יחדל. אמתך מבצר עוז ומגדל. כי היתה מעוז לדל. מעוז לאביון בצר לו". החסד שלך לא נגמר. ומרות כל מה שעשו לנו החמאס ולבנון והאיראנים, אפילו סומכים עליך, אתה תילחם בהם, ותכה אותם שוק על ירך.

מאשכנז או ספרד, הוא חכם או לא? אמרו לה: זה חכם גדול. אמרה להם: הוא יהיה הרב הראשי, וקיבלוהו עליהם לרבן. ככה כתוב מרן בבי" (סי' נ"א) שבני ספרד קבלו עליהם את הרא"ש כרבן, זה הרב שלהם. אז מה הוא מברך אותי "כמו אחשוורוש שאחר כך הלך לו התרבוש... מה אעשה בו? מה אני צריך את אחשוורוש? תגיד לי ברכה יותר טובה. (אני יודע ששנה הבאה הוא יכתוב לי כמו הרמב"ם והרא"ש, ואחר כך יחזור שוב פעם על אחשוורוש...).

7. יש בנות שתהיינה בריאות שבכל ליל ששי באות ומנקות את בית הכנסת בחינם לשם שמים. והם מחפשות ברכה שיתחננו, ואני מברך אותן, וכל שנה מתחננת אחת. אחר כך צריכים עוד עזרות, ומוצאים עוד אחת. אין בעיה. מי שרוצה להתעשר, ישיגה על ניקיון של בית הכנסת.

8. השיר מתחיל ככה: "אלוק עוז וא-ל קנא ונורא, מרומם את עלי כל שיר ושירה. למען כי פעליך מרומים, ויום נגאל גאולתך בהירה. והטובה אשר לי א-ל עשיתה, עלי כל טוב שמעתיהו תירה. ואומר לי ביום צרה: חבי עד, עבור זעם, עניתי: צור לצרה" - יש לי את הקב"ה בשביל הצרה, אני לא מפחד מהצרות! "ואומר לי הלא תירא? עניתי: צור בתמהון: ה' לי אירא!" יש לי את ה' ואני מפחד!?

בטלים, ויש דברים נכונים. "אין חלום בלא דברים בטלים" (ברכות דף נ"ה ע"א). ומדרכי ראה בחלום את כל הנס, שאומות העולם עומדים עלינו לכלותנו, ואחר כך התגברנו עליהם. אבל כיון שראה את זה בחלום, והחלום הוא לא תמיד אמת, אתה רואה רק חצי דבר. לכן חשש אולי הגזרה היא אמת, והנס זה דמיון? ואילו היה רואה ברוח הקודש, היה יודע את הכל ורואה את הכל עד הסוף, אבל עכשיו שראה את זה בחלום, היה מסופק - "ויקרע מרדכי את בגדיו... ויזעק זעקה גדולה ומרה" (אסתר ט).

התך

יז. אחר כך כתוב "ויבוא התך" (פסוק ט), וחכמים אומרים (מגילה דף ט"ו ע"א) שזה היה דניאל, ולמה נקרא התך? שכל ענייני מלכות נחתכים על פיו. דניאל היה חכם מאד, כל מה שאומר ככה יוצא בדיוק, יש לנו אנשים כאלה היום? אין לנו...

חזק לבה

יח. אחר כך במשנה הראשון שעשתה אסתר, אחשוורוש שאל אותה (אסתר ה, ו): מה את רוצה? תגידי. והיא פחדה לדבר מלה. כי מי יודע, אולי המן יתעורר עליה ויהרוג אותה, הרי ראינו בניסיון שהמן עם השקרים והלשון הרע שלו הרג את ושתי שהייתה מלכה, א"כ כל שכן שיכול לעשות לה ככה שהיא מעם נידח שאף אחד לא מכיר אותה. "ותען אסתר ותאמר שאלתי ובקשתי. אם מצאתי חן בעיני המלך ואם על המלך טוב לתת את שאלתי ולעשות את בקשתי..." (שם ה, ז-ח), ואחשוורוש אומר לה: "האש תחאבי" [מה את רוצה] - נו, תגידי! והמשיכה: "יבוא המלך והמן אל המשתה אשר אעשה להם". המלך התפלל: זהו? זה כל הסיפור שלך?! למה את צריכה להאריך כך כל זה מה שאת מבקשת, לבוא לסעודה? אז לכן היא הוסיפה לו: "ומחר אעשה כדבר המלך", יש לי סוד שאני לא אגיד לך אותו היום, רק מחר נראה. דחתה אותו. ואבן עזרא שואל (שם) למה למחרת היה לה כח לדבר? וענה, שכאשר ראתה שנדדה שנתו של המלך ועשה כבוד למרדכי, "חזק לבה" - הלב שלה התחזק, כי הבינה שיש סיעתא דשמיא. "בלילה ההוא נדדה שנת המלך" (שם ו, א). ואכן היתה סיעתא דשמיא. בזמנו בשנת תרע"ח היתה "הצהרת בלפור", והגאון רבי מאיר שמחה הכהן מחבר ספר "אור שמח", הביא את דברי האבן עזרא האלה, ואמר שגם היום כשרואים שנתנו לנו מקום בארץ ישראל, אנחנו צריכים להאמין שזה לא סתם, זו מתנה מן השמים. ובעזרת השם אפילו שאנחנו סובלים הרבה, אנחנו נעבור את התקופה הזו לטובה ולברכה.

סעודת פורים מצוותה ביום זהירות בשתיית היין

יט. מי שעשה סעודת פורים בלילה לא יצא ידי חובתו. ככה הגמרא לומדת (מגילה דף ז' ע"ב) ממה שכתוב: "מי משתה ושמחה" (אסתר ט, כ"ב), ביום ולא בלילה. ולפני זה בסמוך הגמרא מביאה שרבה ורבי זירא עשו סעודה ביחד, ובאמצע הסעודה קם רבה ושחט את רבי זירא. שחט אותו כפשוטו, כי הרב חיד"א שואל (בפתח עינים שם, ובברכי"א ע"י סי' י"ז) כאשר למחרת רבי זירא קם לאחר שרבה התפלל עליו, האם אשתו של רבי זירא צריכה קידושין מחדש? שהרי כיון שמת, נגמרו הקידושין, והסתכו בזה וכו'. והשאלה גדולה היא איך עושים דבר כזה, שני תלמידי חכמים גדולים מהגמרא, רבה לוקח סכין ושוחט את רבי זירא? אז יש אומרים ששחט זה לא כפשוטו וכו'. אבל חכם אחד (בחור באוניברסיטת בר אילן ושמו בעוז) כתב דברים של טעם, בימי רבה ורבי זירא עדיין לא קבעו שמי שעושה סעודת פורים בלילה לא יוצא ידי חובה. ואדרבה, היא מעדיפים לסעוד בלילה, כי בלילה שותים ושמיחים כל הזמן. ואחרי שהם שותו, רבי זירא נרדם, ורבה קם באמצע הלילה וראה "גנב" בבית, מי יודע מה יעשה לנו, והבא להרגו - הכיחם להרגו" (ברכות דף נ"ח ע"א), לכן מיד הוא לקח סכין ותקע בו. למחרת ראה את רבי זירא, והצטער איך עשיתי דבר כזה? התפלל: רבונו של עולם, תחיה את רבי זירא, את רבי זירא, אני טעיני¹⁵... וכו'.

אחרי שקרה דבר כזה, באו חכמים ואמרו לא לשתות יותר מידי. והגאון

לבדו. אחר כך קרעו אותו לגזרים, אבל לפחות הוא נקם. עד שהערבים אמרו אתם כבר עברתם אותנו, אנחנו מידי פעם עושים "פינג פונג", פעם אתם ופעם אנחנו... אבל עכשיו אתם הרגתם לנו שלושים בביתאח! אבלמה אתם עושים?! כל הזמן אתם מתנפלים עלינו. וכי פעם אתם חושבים מה אתם עושים?! אתם חושבים פעם שהקב"ה הבטיח לנו את ארץ ישראל? מי אתם בכלל לפני הקב"ה?! מה אתם משתגעים?!

13. האנטישמים היו אומרים, תראה את חכמי התלמוד שלכם תוקעים חרב אחד בלב חברו בליל פורים. אבל אם אתם מאמינים שתקעו חרב, תאמינו גם כן שהחיה אותו... האם יש לכם משהו כזה שהרגמישהו ואחר כך החיה אותו? תביאו לי. מה זה סוקרטס? אפלטון? אריסטו? ניוטון? שום דבר. אתם לא עושים כלום. יש לנו אחד משלנו, שאחרי שהרג את חברו כביכול, התפלל עליו וחי: מה אתם רוצים מאתנו? הקב"ה אוהב אותנו, מי אתם בכלל?! בזה צריכים להשתק אותם.

היא לא תעשה כלום, ישאלו אותה: מה קרה לך? ויחקרו עד שיגלו שהמלכה הזאת יהודייה, ויפרסמו בעיתון: "התברר שהמלכה שהמלך אחשוורוש לקח, היא יהודייה מזרע אברהם אבינו!". אבל היא לא הייתה רוצה גלגול - "לא הגידה אסתר את עמה ואת מולדתה" (אסתר ב, י), לכן מה היא עשתה? אמרה יש לי שבע נערות, ולכל אחת נקרא על שם אותו היום. הראשונה נקראת "חולתא" - כי נתחולל בו העולם, והוא ראשון לימות החול. לשניה "רוקיעיתא" - שבו נברא הרקיע, לשלישית "גנוניתא", לרביעית "נהוריתא" על שם האור, שנתלו בו המאורות, לחמישית "רוחשיתא", לשישית "חורפיתא", ולשבת קראה "רגועיתא". (התרגום הביא את שמותם, ובתורה תמימה פרק ב' הערה כ"א הסביר את הטעם של כל שם). וכך כל הנערות של ימות החול אומרות: זו אשה זריזה וחכמה - "דיה שלחה בכישור וכפיה תמכו פלך. כפה פרשה לעני וידיה שלחה לאביון" (משלי ל"א, י"ט-כ) כל הזמן עובדת, סורגת ואורגת, יש למלך כלה טובה. ואילו זאת שבאה בשבת רואה אותה "מטוולה עלא אלפראש", שוכבת על המטה, ואמרה לעצמה: איזו מלכה מבורכה, אין לה מה לעשות, סתם "בטלנית", אוכלת חמין וזה הכל... היא לא ידעה שכל השבוע הייתה עובדת, מאיפה היא תדע? לכן היתה מונה בהם ימי שבת, שלא יחליפו אותן, כל אחת ואחת לפי היום שלה.

האמא יוצאת להרגיעו ולא יוצאת יד"ח

יד. הרבה קוראים את המגילה ועושים הרבה שגיאות. ובמיוחד הנשים שמביאות את התינוקות שלהן, והתינוק בוכה והאמא הולכת ומרגיעה אותו, ועוד פעם הוא בוכה. צריך להשגיח על הדבר הזה שתשמענה את כל המגילה כמו שצריך. ויש אפשרות גם כן שאחרי שישמעו בבית הכנסת, כל אחד יקרא בביתו. או שיקראו [קריאה מיוחדת] לנשים, והנשים תשמנה לב לכל פסוק ופסוק שישמעו אותו הכלכה.

מה החכמה בגורל המן?

טו. אחר כך כתוב על המן שהוא: "הפיל פור הוא הגורל לפני המן מיום ליום ומחודש לחודש שנים עשר הוא חודש אדר" (ב, ז). מהו ה"פור"? אם הוא עשה גורל ויצא לו יום י"ג אדר, מה החכמה? צריך שיצא משהו. אז רבי יהונתן אייבשיץ אמר (שם דף כ"ג ע"ב) שזה לא החכמה, והחכמה היא אחרת. כי עשה שני גורלות, בגורל אחד כתב את כל ימי השנה 365 ימים, ובגורל אחד כתב את כל שמות החודשים, ניסן, אייר, סיון, תמוז... ואחר כך קרא לבן הקטן שלו וזיאת, ואמר לו: בוא וזיאת¹¹. אמר לו: כן אבא, מה אתה רוצה? אמר לו: תקח פתק אחד מכאן. ואם לדוגמא היה לוקח פתק ויצא לו מאה, ובפתק השני יצא לו אדר, זה לא בסדר, כי אדר זה לא יום המאה בשנה, יום המאה יפול בתמוז. (אם נספור, ניסן, אייר, סיון, כל אחד 30 יום, נמצא שיום ה-100 יפול בתמוז). וא"כ הוא יודע שזה גורל של שטות. אבל הפעם בא לו הגורל והימים אותו דבר, כי בתחילה וזיאת הוציא פתק ויצא לו 340, וזה חודש אדר, כי 330 זה 11 חודש (לפחות), ואם כן 340 יום בא בחודש אדר. אחר כך הוציא את הפתק השני ויצא אדר. אז הוא הבין שזה גורל אמת. הרבה מאמינים בגורלות עד היום. כתוב במשלי (ט"ז, ג'): "בחיך יוטל את הגורל ומה' כל משפטו", אתה שם את הגורל בחיך, ואח"כ תוציא פתק, וזה בא מה'.

"בעל החלום הגיד לך"

טז. "ומדרכי ידע את כל אשר נעשה" (אסתר ד, א'), רש"י אומר, בעל החלום הגיד לו שיש גזירה על שונאי ישראל¹². למה אמר רש"י שבעל החלום הגיד לו? כי בחלום יש דברים 11. "ויזאת" בגימטריא "מישח בן דוד" (424), שפעם אחת על ידי הנס הזה שאנחנו שמיחים בו כל שנה, נזכה לראות את משיח בן דוד. 12. והיה דבר כזה בשנת תשנ"ד, רבי חיים קנייבסקי אמר שראה את אביו בחלום, ואמר לו שיש גזרה נוראה על שונאי ישראל. ואחר כך התברר שבאותו היום בא ברוך גולדשטיין והביא אתו כל נשק והרג שלושים מחבלים, והוא בודד

דועה נאמן

אנרות ומכתבים מפרץ ראש הישיבה שליט"א
הילולא בתערובת ובית כנסת בלי רב

בס"ד, בני ברק, יום כ' בטבת התשמ"ה
לכבוד מר יהודה כהן הי"ו, קרית טלז-סטון, ירושלים ת"ו.
שלום וברכה!

מאשר בברכה קבלת מכתבך מיום ז' טבת דנא על הריקודים בתערובת בהילולת הצדיק ר' יוסף מערבי זצ"ל ברמלה. כבר התרעתי על כך מלפני 11 שנה בחוברת "אור תורה" (שנה ו' עמוד רסב)¹ על פי עדי ראייה שסיפרו לי, ואחר כך שמעתי שנתקן הדבר בהשגחת הרבנות רמלה, וכנראה חזרו שוב לסורם הרע. אם כבוד הרה"ג ר' רפאל צבאן ורבי אזור הנגב (מבני עדתנו) יתנו דעתם לתקן ולכתוב לרבנות רמלה לעמוד על המשמר, מוכן אני בל"ן להצטרף לדבר מצוה זו.

ולדעתי כל זה בא מפני שאין רב בית הכנסת, והמוני עם צבאן אשר אין להם רועה, וירקידם כמו עגל, בימים ההם אין מלך בישראל איש הישר בעיניו יעשה. אינני מכיר את גבאי ביה"כ² וספק גדול אם ישמעו לדברי, אבל אם רבני העיר רמלה יעמדו על כך שלא לחלל קדושת בית הכנסת ושמו של הרב מערבי זצ"ל, אני תקווה שהדבר יבוא על תקונו.

בכבוד רב ובברכה

נאמן"ס"ט

1. זו"ל תחת הכותרת "לאפרושי מאיסורא": שמוע שמענו כי בבה"כ"ג אחד ברמלה עורכים ביום ר"ח טבת, יומא דהילולא של הרב המקובל המלומד ומנוסה בנסיים, ומפורסם מאד בעיר מחוז התוניסי, כמה"ר יוסף המערבי זצוק"ל (שי"א שהיה אחד מתלמידי הארי"ז ז"ל, עיין בספר נר יוסף [ובספרי מגדולי ישראל ח"ד עמוד תכז]. ואכמ"ל), הילולא וחיננא לכבוד הרב ז"ל. אך לצערנו בעונותינו הרבים השטן מרקד בנינים, ומרעה אל רעה יצאו, ויקומו לצחצח בריקודים ומחולות, ושעירים ירקדו שם, בתערובת אנשים ונשים בבית-הכנסת הקדוש, ועוד עניינים שהנפש היפה סולדת מהם, כאשר כה העידו שלמים וכן רבים שהלכו לפי תומם. אשר על-כן אינני כמזהיר אלא כמזכיר: שומר נפשו ירחק מהם. ומי שיש לו נדר לבקר ולהתנדב למנוחת הרב זצ"ל, ידליק שמן למאור בעירו ואל שער מקומו. או יתן לת'ה צנועים שילמדו ביום ההילולא למנוחתו. ואל תקרב אל פתח ביתה כתיב. ושמוע לנו ישכן בטח, והחובה על רועי ומורי ישראל להזהיר את הגבאים והאנשים המייסדים שם, אולי ישמעו וישובו. אחד מעיר.

יום אדיר בימי שנה - כולל פורים

מיד אחר תפלה בגן למשך שעה ורבע בבהכ"נ "בית רחמים" ב"ב

בראשות ראב"ד כסא רחמים מורנו ראש הכולל הגאון רבי דוד עידאן שליט"א

לשתתפות
ושותפות
0527-130-552

הוה[ן], לא תאמר יכולתי, יכולתי זה עבר (יכולתי, יכול, יכולנו, יכולתן). צריכים ללמוד איך מדברים עברית. בעבר יש בו שלושה אופנים, משקל פעל, משקל פעל, יש משקל פעל. פעל כמו "יכל", פעל כמו "מלא" את המשכון, ופעל כמו "שכן". כל דבר ודבר צריך להבין אותו, וכשנלמד את זה, התפלה שלנו תהיה מסודרת ומקובלת. יש אנשים שלא יודעים דקדוק ומתנפלים עלי. בסדר, אתה צודק, תהיה בריא וגאון גדול, ותכתוב כל הספרים המשובשים שלך... תקרא להם "משובשים זהב היו במלאתם", במקום "משובצים" בצד"י (שמות כ"ח, כ) תעשה משובשים בש"י... יהי רצון שיהיה לכם בעזרת ה' ולכל עם ישראל פורים שמח, מלא אורה, מלא שמחה, מלא ששון, מלא יקר, לנו ולכל החייליים העומדים שם בגבולות לבנון וחמאס וכולם, כל הרשעים יפלו, ארורים כל הרשעים.

"ארורים כל שונאי ישראל"

כה. לא אומרים [אחרי ברכת "הרב את ריבנו"] "ארורים כל הרשעים", פעם היו אומרים "ארורים כל הרשעים", אבל בעוונות יש גם יהודים רשעים. לכן אומרים "ארורים כל שונאי ישראל". יש מי שאומר "ארורים כל הגוים", אבל יש גוים שהם לא כל כך ארורים, הם בסדר, בעלי מידות טובות. לכן אומרים: "ארורים כל שונאי ישראל". כל מי ששונא את ישראל, הקב"ה יתן לו את כל הקללות שבעולם. ונזכה לגאולה שלמה במהרה בימינו אמן ואמן.

מי שבירך אבותינו הקדושים אברהם יצחק ויעקב, הוא יברך את כל הקהל השומעים כאן, והשומעים בקול ברמה, והקוראים אחר כך בעלון בית נאמן, ה' יתברך ימלא כל משאלות לבם לטובה, יראו נחת מבניהם ונכדיהם וצאצאיהם, ומי שיש לו בן בצבא שיחזור בריא ושלם. יהי רצון מלפניך שתשמע תפלתנו ותענה עתרתנו, ותן לנו כל מאווי לבנו לטובה ולברכה, אמן כן יהי רצון.

א-ל מלא רחמים יתמלא ברחמים על נפש רוח ונשמת מרת קנתה רחל בת ורדאנה לבית מאזוז (שנפטרה כהשבוע הזה, לפני ששים שנה). רוח ה' תניחנה בגן עדן, ותהיה נפשה צרורה בצרור החיים, אמן כן יהי רצון.

בספר "שונה הלכות" ובלוח של ישיבת "כסא רחמים" בפרשת צו יש טעות בסו"ר ק"ש. הזמן הנכון הוא לדעת מג"א 8:02 לדעת הגר"א 8:38.

נאמנים דבריו

בשבת שלפני פורים, מלבד קריאת הפרשה, קוראים גם "פרשת זכור", והגאון מלובלין בשו"ת תורת חסד (הא"ח סימן ל"ח) דן דיין בענין חיוב הנשים בקריאה זו, והעלה לפיכך, וסיים בהא' לישא: ואין מהראוי להחמיר בזה ולהצריך לשמוע קריאת התורה של פרשת זכור בצבור, כי היא חומרא דאתאי לידי קולא, שאין זה דרך ישר כלל שיבואו הנשים על האנשים וכו'. ומנהגן של ישראל תורה היא. ומעולם לא ראינו ולא שמענו מי שהצריך את הנשים לשמוע הקריאה בס"ת בצבור פרשת זכור. ואף שמעלתו שמע על גדול אחד שהיה מצריך ומחדר שישמעו הנשים פרשת זכור בשעה שקוראים ס"ת, מ' יודע אם נאמנה שמועתו. ואף אם יתבררו כי נשים הדברים, דעת יחידאה היא, ואין לבטל על ידי זה מנהגי ישראל. ועצתי אמונה שמעלתו ישובת מריב זה, והנח להם לישראל מנהגם תמיד כדת והכלכה. אשרי העם שלו ככה. ומה! ישא ברכה. עכ"ל. ובקובץ בית אהרן וישראל (אב-אילול תשנ"ה עמ' ס"ט) כתב, שכן הגר"א והחת"ם ותלמידיו והרב משה ברורה לא נהגו כלל שהנשים ישמעו פרשת זכור. וכן בפולין וגליציה לא ידעו מזה דבר. ע"ש. ומ"ר בספר סנסן לאיר (ר"ס י"ח) הוסיף, שגם בכל עדות המזרח, בתוס' בגר"א ואלגרי ולוב ומרוקו ובכל ומצרים ותימן לא נהגו הנשים ללכת לביהכ"נ לשמוע פרשת זכור כלל ויקרא, ואפילו המדקדקים ביותר במצוות. וגם בספרי המנהגים כגון מנהגי מהר"ל ולקט ישר ומונהגי וורמיישא וכו', שהביאו כל מיני מנהגים קלים ופועטים, לא הזכיר שהנשים באות לפרשת זכור.

ולהסביר מנהגן של ישראל, אף שלכאורה הוי מצות עשה מן התורה שאין הזמן גרמא, האריך מו"ר שם (סי' ג' ד) להסביר זאת שיש ספק ספיקא לפיכך, שמא כהרמב"ם דעמיה שהיא רק מצוה דרבנן שהזמן גרמא, וכמו קריאת התורה בכל השנה שנשים פטורות, ואם תמצ' לומר שהיא מ"ע מן התורה, שמא כדעת ספר החינוך דכל דליתנהו במחיה ליתנהו בזכירה. ואף שהסיק לפיכך, סיים: רק אלה הנוהגות לבוא כל השנה לשמוע קריאת ס"ת, תשמענה גם היום. ואם ירצו לכוין ביום פורים בשמיעת פרשת זכור, ויבא עמלק לצאת גם יד"ח מצות זכירת עמלק, תבוא עליהם ברכה. עכ"ל. ובאמת שגם מו"ר הגר"ע יוסף בשו"ת יחווה דעת חלק א' (סי' פ"ד) לא כתב לחייב הנשים בפרשת זכור, ואדרבא סיים במסקנתו שרבו האחרונים הסוברים ש"אין חייבות", ורק סיים, שנכון וראוי שהנשים ש"יכולות" לבוא "שתדלן" לבוא ולשמוע לפרשת זכור כל הפוסקים ע"ש. ומלשונו מתבאר שגם הוא לא מצריך לעשות כן רק מי שיכולה שתדל לעשות כן. וכל שכן בהגלות נגלות הס"ת הנ"ל, שאלו שאינן רגילות להגיע לביהכ"נ מכל סיבה שהיא, שפטורות מלשמוע. וכמנהג רוב נשות ישראל בכל מקומות מושבותיהן מדורי דורות. והרצות להחמיר יצאו יד"ח בקריאה שבפורים.

אמנם יש מי שהביא דברי מו"ר בשינוי "אנחנו לא נהגנו בתוס' שנשים שומעות פרשת זכור". והעיר על דבריו: "אבל באתם לארץ ואכשור דרא, יש לנשים עזרת נשים, למה לא יבואו לשמוע פרשת זכור..."

ובאמת שאין זה מנהג תוס' בלבד, אלא מנהג כל העולם מדיורי דורות. וגם לא בא מו"ר מחמת "מנהג עוקר הלכה", אלא הסבירו בטוב טעם ודעת באורך וברוחב על פי הס"ת הנ"ל, להסביר מנהג ישראל. ואין הכי נמי אשה שיכולה ורגילה לבוא כל שבת לקריאת התורה, אין מי שמונע ממנה בשבת זו.

בעל פרי חדש שואל (סי' תרצ"ה סק"ב) אם תקנו שלא לשתות יותר מדאי, א"כ למה אמרו שבשנה הבאה לא יעשו סעודה? הרי היה להם לומר, נעשה, ולא נשתה יותר מדאי. אבל התשובה היא, שאם יעשו, ימשכו. אבל לדין אסור לשתות יותר מדאי. מי שהולך ביום פורים ומשתגע וזורק אבנים על אוטובוסים, והולך כמו משוגע, והגביר אומר לו: תשמע, ניתן לך כוס מלאה יין או ערק, ואם תשתה אותה כולה, תקבל מאה דולר. אל תשתה! וכי התורה שלך שוה רק מאה דולר? להיכנס בשביל זה בסכנה?! אסור לעשות את זה! **היו אנשים ששתו ומתו תוך כמה ימים, כל הרופאים לא ידעו מה לעשות. לא לשתות!** ומי שיעשו אתו תנאי כזה, יאמר: **אני לא שותה, אתה לא רוצה לתת - אל תת!** וכי אתה עושה טובות? אל תתן. מי ביקש ממך לתת? אדרבא, תתן לישיבות, לבתי יתומים, ולכל מיני דברים. אבל אם אתה עושה לנו תנאי על המאה דולר שלך, לא צריך! כמה אתה שלמת על המאה דולר הללו? האם שתית מאה כוסות? מה פתאום! לא עושים דבר כזה!

לא לבלוע אותיות

כ. נגיד כמה מלים על הפרשה. בפרשה כתוב **"והטור הרביעי תרשיש שהם וישפה"** (שמות ל"ט, א), ובפרשת תצוה כתוב **"תרשיש ושהם וישפה"** (שם כ"ח, כ). למה נוספה הוא"ה הזאת בפרשת תצוה? יש הסבר נפלא, כדי שלא יבלעו האותיות. כי כאשר כתוב: **"תרשיש שהם"**, מהמהירות אתה בולע ש"י"ן אחת. כמו בקדיש שאומרים, **"יתגדל ויתקדש - שמייה רבא"**, ואם אתה לא שם לב לבטא נכון, אתה אומר יתגדל **"ויתקדשמייה"** רבא, **ולכן תעשה רווח בין "יתקדש" ל"שמייה", ותפריד בין ש"י"ן לש"י"ן**¹⁴. ולכן בפרשת תצוה כתוב **"תרשיש ושהם"**. אבל בפרשה שלנו כתוב **"תרשיש שהם"**, ואם אמרת שלא לבלע אותיות, א"כ למה כתוב כאן **"תרשיש שהם"**? ולא **"ושהם"**? אלא אחרי שלמדנו כלל שלא לבלוע את האותיות, ממילא גם כשיזדמן לנו במקום אחר, זה בסדר, כי כבר למדנו לא לבלוע.

למה אומרים "המוציא" ולא "מוציא"?

כא. יש תוספות בברכות (דף ל"ח ע"ב ד"ה והלכתא) שאומרים (על פי הירושלמי) שהטעם שמברכים **"המוציא"** לחם מן הארץ, ואילו בשאר הברכות אומרים בלי ה"א" (לא אומרים **"הבורא"** פרי העץ, או **"הבורא"** מיני מזונות, וכן על זו הדרך), משום ש"מוציא" מתחיל במ"ם, ואם נאמר **"העולם מוציא"**, יבלע את המ"ם. לכן שמו ה"א להפריד בין המ"ם של **"העולם"** ובין המ"ם של **"מוציא"**. והתוספות הקשו, אם כן למה אתה אומר **"לחם מן הארץ"**, הרי גם שם יש שתי ממי"ן שמוכות. נחפש איזו מלה שמתאימה במקום. ותירצו לפי שיש לנו פסוק כזה (תהלים ק"ד, י"ד) **"להוציא לחם מן הארץ"**, ולא משנים את הפסוק. אבל על פי מה שאמרנו ניחא, כי אחרי שלמדנו לקח פעם אחת שלא לבלוע את האותיות על ידי שאומרים **"המוציא"** ולא **"מוציא"**, אז ב"לחם מן הארץ", כבר נלמד לעשות הפרדה. אבל רוב העולם לא שמים לזה לב, ואומרים: **המוציא "לחמן"** הארץ... וכי יש מלה כזאת **"לחמן"**? צריך להשים לב להפריד בין הדבקים ולומר **"המוציא לחם, מן הארץ"**.

וויהם זהב

כב. ויש עוד דבר כזה בפרשת שמות, כתוב שם (שמות א', ב-ד): **"ראובן שמעון לוי ויהודה, יששכר וזבולון ובנימין, דן ונפתלי גר ואשר"**, למה כתוב **"דן ונפתלי"**? היה צריך להיות **"דן ונפתלי"** בלי ו"ו" כמו כולם: **"ראובן שמעון"**, בלי ו' רק בסוף המשפט יש ו"ו, כמו: **"ויהודה"**. למה כאן כתוב: **דן ונפתלי?** אלא זה כדי שלא יתערבבו שתי הנוג"ן, שלא תאמר **"דן ונפתלי"**. מי שישים לב, **יש קוראים בתורה שבויעים הרבה אותיות**, בולעים ובויעים. ואסור לבלוע. ובמיוחד ווי"ן. כתוב **"את קרסיו, ואת קרשיו, את בריחיו, את עמודיו, ואת אדניו"** (שמות ל"ה י"א), ומי שבויע ווי"ן תגיד לו שהתורה אמרה **"וויהם זהב"** (שם כ"ו י"ב)! הווי"ן האלה הם זהב, אל תבלע אותם!

"העולם מתיר", "העולם מלביש"

כג. השדי חמד שואל (כללים מערכת הבי"ת סי' ל"ז) על פי דברי תוספות בהמוציא לחם מן הארץ, איך אנחנו אומרים בבוקר: **"ברוך אתה ה' אלוקינו מלך העולם מתיר אסורים"**, **"ברוך אתה ה' אלוקינו מלך העולם מלביש ערומים"**, הרי יש מ"ם מ"ם? ולכן הוא רצה להגיה בסידור **"המלביש ערומים"**, **"מתיר אסורים"**. אבל אי אפשר להגיה בכל מקום, יש לך קושיה, זו קושיה. אבל לפי מה שאמרתי הכל מיושב, כי כבר למדנו מ"המוציא לחם" שכאשר יש לך אותיות דומות תעשה הפרדה ביניהם.

בעבר יש בו שלושה משקלים

כד. יש עוד דבר חשוב עד מאד בסוף הפרשה. מה הדבר? כתוב (שמות מ"ג ל"ה): **"ולא יכל משה לבוא אל אהל מועד כי ישכן עליו הענן, וכבוד ה' מלא את המשכון"**. רואים כאן שלושה משקלים של העבר. **בדרך כלל אנחנו יודעים ש"עבר" מנוקד במקצת פתח, כמו "למד" כתב "שמו". אבל יש עוד משקל שנקרא "פעל" כמו: "מלא" את המשכון, שהכוונה מילא את המשכון. לא אומרים "מלא את המשכון", אלא "מלא".** ויש עוד משקל אחר: **"ולא יכל משה"**, **"יכל"** זה לא בלשון הווה, אלא בלשון עבר. וסימן לדבר שכתב יכל בלי ו"ו" - **"יכל"**. **יכל, יכלתי, יכלתך, יכלנו. רחל אמנו ידעה עברית יותר מכולנו**, ואמרה **"נפתולי אלקים נפתלתי עם אחותי גם יכלתי"** (בראשית ח"ן, ח), **"יכלתי"** זה לשון עבר, אם תאמר אני יכולה [לשון

14. מי שלא היה מפריד ב"יתגדל ויתקדש - שמייה רבא", **אבא ע"ה** היה אומר לו עליך לשלם שלוש מאות דולר... למה? מה עשית? אמר לו: כי בלעת ש"י"ן, והש"י"ן הזו שווה שלוש מאות דולר...

מגדל חנואל ע"ד "יקבי המלך"

מתוך שיחותיו ודרשותיו של מורנו ראש המוסדות הגאון הגדול רבי חנואל כהן שליט"א ראש שיבת לבנימין אמר' ברכיה

לנצח את עמלק

(ערך הרה"ג רבי יוסף חיים נחום הלוי שליט"א)

למה דומה עמלק?

דוד המלך אומר בתהלים (פ"ב, ד'): "כרסמנה חזיר מיער". כתב הרב חיד"א (נחל קדומים אות י"ט), שבמילה "מיער" האות עי"ן קטנה ונראית כתלויה, וכאלו קוראים את זה "מיר". האותיות האלה הן גימטריה מאתים חמישים כמנין "עמלק". מי זה החזיר שכתוב שם? אומר הרב חיד"א, שהחזיר הוא עשו הרשע, ונקרא חזיר כיון שהוא אדם צבוע שמראה טלפיים כחזיר. כך אמרו במדרש (עיין ויקרא רבה פרשה י"ג אות ה') על מלכות אדם שנמשלה לחזיר, מתגאה, חומסת וגוזלת, ונראית כשופטת צדק.

לחזיר יש סימן אחד, הוא מפריס פרסה אבל לא מעלה גרה. בגלל זה תמיד כשהחזיר יושב, את הרגלים שלו הוא מניח קדימה, בכיכול אומר: "תראו אותי, אני טהור!". גם עשו היה אותו דבר. עשו היה פושע גדול, רוצח גדול, ביום שנפטר אברהם אבינו, עבר עשו חמש עברות חמורות! אח"כ בא לאבא שלו ושאל אותו: "איך מעשרים את התבן? איך מעשרים את המלח?". זה חזיר! עושה שטויות ואח"כ מנסה להראות שהוא "צדיק".

זה פירוש המילים "חזיר מיער". מה פירוש המילה: "כרסמנה"? אומר הרב חיד"א: "כרסמנה"

אותיות "המן יסכר" מלשון סכר, כלומר יסתם המן, יסתם הפה שלו. המן דיבר לשון הרע על ישראל, הגמרא אומרת (מגילה דף י"ג ע"ב) שלא היה בעל לשון הרע כהמן הרשע, אם כן יוצא ש"כרסמנה" זה המן, "חזיר" זה עשו, ו"מיער" זה "עמלק". כל אלה רשעים, המן בא מעמלק, ועמלק בא מעשו.

ההגנה של משה ומרדכי

ממשיך הרב חיד"א ומסביר את הפסוק: "וזיו שדי ירענה" - וזיו שדי עם הכולל גימטריה משה. כתוב במדרש (אסתר רבה פרשה ז' אות י"ג), שמרדכי אמר למשה: "תתפלל שתבטל הגזרה הזאת, אני מלמטה ואתה מלמעלה, ותבדוק אם הגזרה כתובה בטיט או בדם". משה בדק ומצא שכתובה בטיט ולא בדם, וכמו שכתוב: "לאבדם" (אסתר ג' ט'), אותיות "לא בדם", ובזכות זה עם ישראל ניצלו. לכן נרמז כאן משה.

אפשר להוסיף הסבר בסייעתא דשמיא בדרך אחרת. "וזיו שדי ירענה" גימטריה "מרדכי משה ס", בזה נרמזו מרדכי ומשה כנזכר, וה-ס הם ששים מסכתות הש"ס. בזכות שעם ישראל למדו תורה, התורה הגנה עליהם. הגמרא אומרת (שבת דף פ"ח ע"א), שבהתחלה עם ישראל קיבלו את התורה שבכתב בהר סיני כשאמרו "נעשה ונשמע" (שמות כ"ז, ז), אבל אח"כ היה קשה להם לקבל את הפרטים, עד שכפה עליהם ה' הר כגיגית ואמר: אם תקבלו מוטב ואם לא תקבלו שם תהא קבורתכם. עכשיו בזמן נס פורים, הרגישו עם ישראל קרובים לק"ב, עד שהסכימו לקבל עליהם גם את התורה שבע"פ מאהבה (עיין שבת שם ומדרש תנחומא פרשת נח אות ג'). זה מה שכתוב: "קיימו וקיבלו היהודים עליהם ועל זרעם" (אסתר ט' כ"ז), קיימו עכשיו מה שקבלו במתן תורה, ותורה שבע"פ היא ששים המסכתות של הש"ס.

למה דוקא מלחמת עמלק?

ידועים דברי המפרשים, שהמלחמה בין עמלק לעם ישראל, זו לא מלחמה גשמית אלא מלחמה רוחנית. היו הרבה עמים שנלחמו בעם ישראל, אבל לאחר המלחמה כבר לא זוכרים אותם. לעומתם בעמלק כתוב: "כי יד על כס י"ה מלחמה לה' בעמלק מדר דר" (שמות י"ז, ט"ו). אנחנו לא שוכחים את מלחמת עמלק, כל זמן שעמלק קיים אין הכסא של הק"ב שלם ואין שמו שלם (מדרש תנחומא סוף פרשת כי תצא), לכן צריכים לקוות שימחה זרעו של עמלק. מה שמייחד את עמלק משאר האומות, שהוא זרוע רוצים להחטיא את עם ישראל ולא רק להלחם בהם, עמלק גימטריה ספק, ורוצים להכניס בלבבות עם ישראל ספקות באמונה. אלה הם בני עשו, כאב להם שיעקב לקח את התורה וזכה בה, לכן הם רוצים להחטיא את עם ישראל ולהטיל בלבם ספקות של אמונה.

החלפת דל"ת ברי"ש

בפסוק הזה יש רמז נפלא. כתוב "מלחמה לה' בעמלק מדר דר", לא כתוב "מדר דור" מלא, אלא כתיב חסר. בקריאת שמע כתוב "ה' אחד" עם האות דל"ת גדולה שלא יראה ח"ו כמו המילה "אחר". לעומת זאת נאמר: "לא תשתחוה לאל אחר" (שם ל"ד י"ד), ושם האות רי"ש גדולה שלא יראה ח"ו כמו המילה "אחד". האותיות דל"ת ורי"ש דומות, ולכן הן גדולות שלא יתבלבלו. עמלק רצה שחלילה לא יאמרו "ה' אחד" אלא אחר, הדל"ת של אחד תהיה חלילה רי"ש, ואילו בפסוק "לא תשתחוה לאל אחר" יקראו אחד. רצה שיכפרו ח"ו. זו המלחמה שלנו בעמלק, מדר דר! המלחמה היא בשתי האותיות החשובות האלה, שעמלק לא יוכל להחליף אותן אחת בשניה! לכן כשעם ישראל חטאו בעגל, אמר הקב"ה למשה: "לך רד כי שחת עמך" (שם ל"ב ז), רמז לו "לך רד", החליפו את הדל"ת ברי"ש, צריך לעצור אותם!

קוץ ודרדר

כיוצא בזה מסביר רבנו יוסף חיים זצ"ל בספרו אדרת אליהו את הפסוק: "וקוץ ודרדר תצמיח לך". עשו הוא משרש הנחש הקדמוני, והזוהר הקדוש אומר (עיין זוהר תולדות דף קל"ח ע"א והלאה) שעל הירך של עשו היתה צורה של נחש. הנחש פיתה את אדם וחווה לכפור בקב"ה ואמר להם: "והייתם כאלוקים יודעי טוב ורע" (בראשית ג' ה'), כל המטרה היתה להחטיא אותם, זו המטרה היחידה שלו! אחרי שאדם וחווה נכשלו בחטא בעץ הדעת שהכשיל אותם הנחש, ה' אמר לאדם הראשון על האדמה: "וקוץ ודרדר תצמיח לך", שוב דל"ת ורי"ש פעמיים. על זה מובא בגמרא (עיין סנהדרין דף ל"ח ע"ב) שאדם הראשון כפר באותו הזמן בבורא עולם, החליף ה' אחד באל אחר.

"עין בעין... בשב"ה ציון"

נמצא שהמלחמה של עם ישראל בעמלק זו מלחמה של אמונה. לכן כל זמן שעמלק רוצה להחטיא את עם ישראל, והם עדיין בספקות ולא מאמינים לגמרי, אז חלילה אין הכסא שלם ואין השם שלם. אבל ברגע שנמחה את זכר עמלק לגמרי ותבוא הגאולה, אזי כסא ה' ושם ה' יהיו שלמים. אומר הרב חיד"א, זה מה שאומר הפסוק: "עין בעין יראו בשב"ה ציון" (ישעיה נ"ב, ח). מה זה "עין בעין"? האות עי"ן של המילה "שמע" גדולה, ומאידך כמו שאמרנו האות עי"ן של המילה "מיער" - שהיא כנגד עמלק - קטנה. וזה מה שכתוב "עין בעין", כלומר כאשר האות עי"ן של שמע תנצח את העי"ן של עמלק, אז יראו בשב"ה ציון ותבוא הגאולה השלימה.

מתכונים לחג

מתכונים לחג
עם הכרך
החדש של
אוצרותינו
על המועדים
ונכנסים לחג
באווירה אחרת!

<p>ניתן להשיג גם הקניס קודמים על חמשה חודשי תורה</p>	<p>רח' הרב עוזיאל 26 בני ברק טל: 050-4158565 - 03-6714821 10:00-19:00 kise82@gmail.com ykr.org.il</p>	
--	---	---

ישיבה לצעירים מצויינים **דר"כ העיון** ומכינה לישיבה "עץ חיים" בהנהגת גאון עוזנו מרן ראש הישיבה מר"ד ועט"ד רבנו מאיר מאוזו שליט"א דח' הרב פרדו 18 בני ברק

שי חזק
לכל משתתף
בהגרלה

זכי
למחצית
השקל
בכסף

את הישיבה מחזקים,
את הבית מספקים!

**ההגרלה
הגדולה**

שתתקן בעד"ה ביזם שני
כ"ט אדר ב' המשכ"ד

ההקרה

רבנו פרדו מרן ראש הישיבה שליט"א מאציל מטרטותיו על הישיבה ותלמידיה

תצ עה ל - מעשה!

מדינת קודש מרבנו שליט"א

כל הצורם... מתיק בספק
התורה ודאט טטי"כ

**הכסף
משפחתי או 50,000 ₪**

5 מקומות

ומתנות נוספות

"התודם לכבוד ה', הוא המקבל והלוקח העיקרי!"

ארבעה מסלולים לפניך:

"תקחו את תרומתי"

שותף! 12X120 ₪ עד מאה ועשרים...

1. שלשה כרטיסי הגרלה!
2. תעודת "שותף בישיבה"!
3. שלושה שבועות לימוד לזכותכם!
4. הספר הנפלא "מזמור לתודה" (תפלות ותחינות וספר התהלים) עם הקדשה מיוחדת ממרן שליט"א!

ידיד! 12X50 ₪

1. כרטיסי הגרלה 1.
2. תעודת "ידיד הישיבה"!
3. הקדשת שבוע לימוד לזכותכם!
4. הספר הנפלא "מזמור לתודה" (תפלות ותחינות וספר התהלים) עם הקדשה מיוחדת ממרן שליט"א!

פרנס הכ"ת! 12 X בית (412) ₪

השקעה מיוחדת לזכות לבי"ת נאמן.
ברכה ושמחה ושלוה בבית,
וכל הברכות, שבתורה אמורות.

1. ח"י כרטיסי הגרלה!
2. תעודה מיוחדת "פרנס הישיבה"!
3. שלושה חודשי לימוד לזכותכם!
4. הספר הנפלא "מזמור לתודה" (תפלות ותחינות וספר התהלים) עם הקדשה מיוחדת ממרן שליט"א!
5. "קולמוס הישועות"...
6. תמונה מרהיבה ומיוחדת של מרן שליט"א.

יקיר! 12X180 ₪ עשר פעמים ח"י...

1. חמשה כרטיסים להגרלה!
2. תעודת "יקיר הישיבה"!
3. חודש לימוד לזכותכם!
4. הספר הנפלא "מזמור לתודה" (תפלות ותחינות וספר התהלים) עם הקדשה מיוחדת ממרן שליט"א!
5. "קולמוס הישועות"...

התקשרו עכשיו וזכו: 03-5781267

הפעילות המוסדות בס"ד:

ישיבה לצעירים - "כבוד ופנים עמוק"
רוחב אש מצליח 1 עמסאל
בראשות הרודת זיידע חרסי שליט"א

ישיבה לצעירים - "דרכי העיון"
רוחב אש מצליח 1 עמסאל
בראשות הרודת אלטין מאור שליט"א

ישיבה לצעירים - "דרכי העיון - מתיק"
רוחב המלל 16 חס"כ
בראשות הרודת ויאל טון שליט"א

ישיבה לצעירים - "ישיבת בני המוסדות"
בראשות הרב ת. יודע שליט"א יושלים
ישיבה "משה רמב"ם" מנהל לאכרס ומקיים במגלל השנה

ילדי גאלה

בית נאמן לילדים
מתוך שיעוריו של רבנו מרן ראש הישיבה שליט"א
לע"נ גאולה בת הרבנית אסתר מאזוז ע"ה

עורך: הרב ר' ר'
שמואל עידאן שליט"א

גליון
352

או בתאונה?

למען הספור

לא כך הפרושי, אלא הפרושי הוא: "הטוב בעיניך" - מה שאַתָּה רוצה בשבילך - תביא לי! התפלא המלך; וכי כך הפרושי? אמר לו: כן, כך הפרושי, הטוב בעיניך - תתן לי. אַתָּה תקח את הדברים הלא טובים ואני אקח את הטוב! **וגם כאן הפרושי הוא אותו דבר: "ויאמר המלך הכסף נתון לך" - מה העצוּתוֹ לך שיתלו אותו על העץ. "והעם לעשות בו כטוב בעיניך" - מה שאַתָּה רוצה, שהוא הטוב בעיניך, תתן לעם. אם אַתָּה רוצה להיות בארמון, תן אותו לעם. ואם אַתָּה רוצה הרבה כסף, תן את זה לעם. מִן הַרְבֵּי עוֹבְדֵי זָצ"ל הביא את הספור הזה (ספר ענין עץ אבות עמ' פ"ה), ולא כתב את המקור שלו. ואני חפשי את המקור ומצאתי אותו בספר שְׁנַדְפֵס בְּשַׁנַּת ש"ל, והבאתי את זה בסנסן לְאִיר (עמ' קמ"ד בנד"מ), וכתבתי **לי הרב עובדיה מכתב במיוחד: "תודה שהבאת לי את המקור של הספור הזה"**. (גליון 400 אות "א").**

אמר לו: מה עוד? חצי אני נותן לך! "לא עמלת בו ולא גדלתו" (יונה ד, י), אָבֶל הגבור הָיָה התעַשֵׁשׁ, אַתָּה תתן לי את כל הדברים הטובים, ואַתָּה תקח רק את השירים! אמר לו: טוב, וכי יש לו בְּרָה? וכתבו ביניהם הסכם "שהגיבור יתן לי את הטוב בעיני, ואת השאר יקח לעצמו". ואכן הגבור הָיָה הלך והציל את הכל, ואחר כך לקח את הכל לעצמו. אמר לו היהודי: מה ישאר לך? מה אַתָּה נותן לך? דברים בטלים, גְּרָבִים קְרוּעִים! אמר לו הגבור: כָּכָה סכמנו, שְׁאֵלָה לך רק מה שטוב בעיני כמו שקטוב בהסכם! אמר לו היהודי, אָבֶל לא התכונתי שתתן לי רק בלוי סחבות! מה ישאר לך? אמר לו: בוא נלך למלך. המלך שמע, והרגיש שהיהודי צודק אָבֶל אין לו כח להוציא ממנו, כי עשו ביניהם חוזה, אמר המלך: טוב, בוא נראה מה לעשות. בינתים נכנס ר' שמואל כהן שהיה היועץ של המלך והיה חכם גדול, וקרא את הספר ואמר:

קטוב (ג א): "ויאמר המלך להמן, הכסף נתון לך, והעם לעשות בו כטוב בעיניך". ובמדרש (אסתר רבה פ"ז אות כ"א וכו"כ תוס' במגילה י"ג ע"ב) עשו רמזי יפה, "**הכסף גימטריא "העץ"** (165), כאילו המלך אֲחַשְׁרוּשׁ אומר להמן: "העץ" נתון לך, שהיה לך עץ לתלות אותך עליו. ומקשים המפרשים, אם זה רמז ל"עץ", מה פרוש ההמשך? "והעם לעשות בו כטוב בעיניך"? **ואמרו על זה ספור יפה** ואמתי שהיה לפני 400 שנה. היה מלך שהיה לו שר יהודי בשם שמואל הכהן, והנה פעם אחת, היה יהודי הולך בדרך והתנפלו עליו הגוים ולקחו לו את כל מה שהיה בידו. והוא התחיל לכפות, עד שבא מישוה חזק ואמר לו: למה אַתָּה בוכה? אמר לו: "לקחו לי את כל מה שהיה לי בידו", אמר לו: אני יכול להציל לך את כל הממון שלך, אָבֶל מה תתן לי? אמר לו: אֲתֵן לך חצי ממנו". אמר לו: "לא, אני רוצה יותר".

הלכה נאמנה

א. במשולח מנות יש מחלקת באחרונים, **האם יוצאים ידי חובה במשולח מנות של פשר לא מבשל** (ומקבל בשל או יצלה אותם), או שצריך להיות מבשלים דקא. הנצי"ב (בהעמק שאלה על השאלות, שאלת ס"ז אות ט'), מובא בספר המועדים בהלכה (עמוד ר"ב), ואומר שאפשר לשלח מנות לא מבשלות, והביא לזה ראיה, אך אפשר לדחות אותה. אָבֶל יש עוד ראיות, ואת הראיה הגדולה ביותר מביא **מִן הַרְבֵּי עוֹבְדֵי זָצ"ל** (חזון עובדיה-פורים עמוד ק"ט), מהרמב"ם שפכתב (פרק ב' מהלכות מגילה ה"ו) שמשולח מנות זה ששתי מנות או שני מיני תבשיל, והרי סתם תבשיל זה של פשר, אָז מה זה ששתי מנות פשר או שני מיני תבשיל? אלא משמע ששתי מנות הפננה אפילו שהם לא מבשלים. (גם במשנה שאומרים "מנה", כמו "ישוקליו מנה כנגד מנה לכבוד" (בכורות פרק ה' משנה א), מדבר שם שהם אינם מבשלים, ומשמע שגם לא מבשל נקרא מנה). (גליון 5 אות כ"ה).

ב. בסוף נסח "על הנסים וכי בימי מרדכי ואסתר", אומרים "ותלו אותו ואת בניו על העץ ועשית עמקם נסים ונפלאות", מה זה ועשית "עמקם"? עם הנסים של המן עשית נסים ונפלאות? אחרי שתלית אותם על העץ הורדת אותם בחייהם? **לכו עדין לומר ועשית "עמנו" נסים ונפלאות**, כי בתפילה צריך לדבר בלשון ברור. ויש להזהר שהדברים יהיו ברורים. (גליון 4 אות כ"ב - ספר השיעור עמוד ס"ז, ראה ע"ד).

ידע ידע

א. **אנחנו שורפים את המון**, וכן קטוב בגמרא (סנהדרין דף ט"ד עמוד ב') שעושים "משורפתא דפניא", מה זה משורפתא דפניא? רש"י שם לא באר את הכל בהרחבה, אָבֶל בערוך (ערך שור) הביא את הכל. **ובגירא היו עושים את זה, היה ידוע ומפורסם שבימים תענית אסתר כלם הולכים למקום מסוים, ונביאים הרבה דשא, ושורפים את המון**. (ולמה היום עושים את זה רק בישיבת "פסא רחמים" ובגיניפה בלבד? משום שבמדינות אשכנז שראו הגוים את היהודים שורפים את המון, אמרו להם הגוים: "זה לא המון, אלא אתם מתפנינים על אותו האיש", אז היה פחד מהגוים, ולא היתה ברירה אז דחו את זה לל"ג לעמר. וסימן לדבר, שאותו היום שיהיה בו פורים לפנדים, חול בו גם כן ל"ג לעמר, ותמיד זה אותו דבר. ועשו לזה סימן, "פגל אלהים מלא מים" (תהלים ס"ה פסוק י'), פל"ג ראשי תבות: פורים ל"ג, דהיינו מה שעושים האשכנזים מדינות בל"ג לעמר זה כדי לשורף את המון, והם דחו את זה מפנים לל"ג לעמר בשביל שלא יהיה נפר. אז אנחנו בישיבה עושים את זה ושורפים את המון, וזה קטוב בגמרא). (גליון 5 אות כ').

ב. יום פורים, יש בו יומים, אלא שגמראים בערים מקפוח חומה מימות יהושע בן נון, קוראים בחמשה עשר באדר, ואלה שגרים בערים שאינם מקפוח חומה מימות יהושע בן נון, קוראים בארבעה עשר באדר. **ולמה עשו פורים יומים? הר"ן** (על הר"ף מגלה דף א' ע"א) כותב שעשוי לכל אחד שמחה וגימטה ביום המנוחה שלו שגם מהאויבים, לכן בכל העירות קוראים ב"ד שגה יום המנוחה, ובשניו שגהו בט"ו קוראים ביום ט"ו. והסבה שתלו זה את זה בעירות מקפוח חומה מימות יהושע בן נון ולא מימות אֲחַשְׁרוּשׁ, קטוב בירושלמי (מגלה פ"א ה"א) **שעשו כבוד לארץ ישראל** שתהיה כמו שישן. כי אם לא כן, יצא שבחול יקראו בט"ו, ובארץ ישראל שהיתה תרבה באותו זמן, כלם יקראו ב"ד. לכן בירושלם קוראים בחמשה עשר באדר, ואפשר לומר עוד טעם. כי אם כלם יעשו ביום אחד, ממילא נשארו עשרים וארבע שעות בלי תורה (כי יש מעוט תורה משום שמחת הפורים, ואין יתקיים העולם?) לכן תקמים לא עשו יום אחד בשביל כלם, אלא יום בשביל המקפוח, ויום בשביל הפורים. (גליון 400 אותיות י"ד וט"ו).

פתיל תכלת, מצוות ציצית בשלמות!

הגאון רבי שלמה מחפור שליט"א
אב"ד בריץ יודת רחוק

"...וראיתי כי כבוד מצאה ידו לברר את ידיו התכלת שהיתה נהוגה בימי רבותינו בימי קדם... הנני לברכו כי חפץ ה' בידו יצלה, להחזיר עטרה ליושנה..."
(מסכת תענית דף ע"א ע"ב)

עוד אין לך תכלת? **הקשר עוד חיוס וקפא מסווה!**

התענית - קי עירוב ושיעור

0799-1000-65

זוכרתם...
מחברת: ר' חיה

חייה

הגנייה מבדילה בין ע"ז למלוכה

תשובה לחידה נמצאת בעלון הנוכחי.